

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ
СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»**

*Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвячена 100-річчю з дня народження професора, заслуженого працівника вищої школи України
Фесенка Дмитра Мусійовича*

ПОЛТАВА 2026

УДК 657:005:316

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції. Полтавський державний аграрний університет (26 березня 2026 р.). Полтава, 2026. 1770 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗОЛЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму Полтавського державного аграрного університету

КОБСІЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЛПСЬКИЙ РОМАН - к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЄРШОВА НАТАЛІЯ – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ISBN 978-617-8797-26-3 2026-19

© Автори, 2026

© Кафедра обліку і оподаткування, 2026

© Полтавський державний аграрний університет, 2026

ЧАБАНЮК ОДАРКА, к.е.н, доцент,

доцент кафедри обліку, контролю та оподаткування,

Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів,

с.н.с. лабораторії товарознавчих та економічних досліджень

Львівського науково-дослідного інституту судових експертиз

Міністерства юстиції України

ЛЕГА ОЛЬГА, к.е.н., доцент, професор кафедри облік і оподаткування

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В ЕКОНОМІЧНІЙ ЕКСПЕРТИЗІ

Цифровізація економіки та публічного управління зумовлює глибокі трансформації у сфері документування, обліку, контролю та експертної діяльності. Однією з ключових тенденцій сучасного розвитку є впровадження електронного документообігу (ЕДО), який поступово витісняє традиційні паперові форми фіксації господарських операцій. В умовах зростання обсягів інформації, ускладнення фінансово-господарських процесів та підвищення вимог до оперативності управлінських рішень особливої актуальності набуває використання електронних документів у процесі проведення економічної експертизи.

Економічна експертиза як форма спеціального дослідження фінансово-господарської діяльності підприємств, установ і організацій дедалі частіше базується на аналізі електронних первинних документів, реєстрів обліку, електронної звітності, даних інформаційних систем та цифрових слідів господарських операцій. Це вимагає не лише технічної готовності експертів, а й належного нормативно-правового, методичного та організаційного забезпечення.

Разом із безперечними перевагами електронного документообігу, такими як швидкість обробки інформації, зниження витрат і підвищення прозорості, його застосування в економічній експертизі супроводжується низкою проблем: від правових колізій і кіберризиків до складнощів ідентифікації автентичності електронних доказів. Саме тому дослідження актуальності та проблем застосування ЕДО в економічній експертизі є важливим як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Електронний документообіг – це сукупність процесів створення, обробки, передавання, зберігання та використання електронних документів із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій та засобів електронного підпису. Електронний документ, відповідно до чинного законодавства України, має таку ж юридичну силу, як і паперовий, за умови дотримання встановлених вимог щодо його оформлення та автентифікації. У системі управління підприємством ЕДО виконує такі функції: інформаційну – забезпечує накопичення та передачу даних; контрольну – сприяє внутрішньому та зовнішньому контролю; доказову – формує документальну базу для

перевірок і експертиз; аналітичну – слугує джерелом даних для економічного аналізу [3].

Для економічної експертизи електронний документообіг має особливе значення, оскільки більшість фінансових операцій у сучасних умовах фіксується саме в електронній формі: бухгалтерські програми, банківські системи, електронна звітність, системи електронних закупівель тощо. Актуальність використання ЕДО в економічній експертизі зумовлена низкою факторів:

1. Цифровізація бізнес-процесів. Переважна більшість підприємств використовує автоматизовані системи обліку та управління.
2. Зростання обсягів інформації. Паперові носії не забезпечують ефективної обробки великих масивів даних.
3. Підвищення вимог до швидкості експертних досліджень. Судові та позасудові експертизи потребують оперативності.
4. Інтеграція України у міжнародний економічний простір. Гармонізація з європейськими стандартами обліку та аудиту.

Застосування електронних документів дає змогу експертам: швидко отримувати доступ до інформації; здійснювати комплексний аналіз діяльності суб'єкта; мінімізувати ризик втрати або підробки документів; використовувати аналітичні та контрольні інструменти ІТ-систем [2]. Правове регулювання електронного документообігу в Україні базується на таких основних актах: Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг»; Закон України «Про електронні довірчі послуги»; Податковий кодекс України; Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1]. У межах економічної експертизи важливим є визнання електронних документів належними та допустимими доказами. Проте на практиці експерти стикаються з неоднозначним трактуванням окремих норм, що ускладнює використання ЕДО у судових справах. У процесі проведення економічної експертизи використовуються різні види електронних документів, які можна систематизувати (табл. 1).

Таблиця 1 - Основні джерела електронних документів в економічній експертизі

Джерело	Характеристика	Значення для експертизи
Бухгалтерські програми	Електронні реєстри та первинні документи	Аналіз фінансових операцій
Банківські системи	Платіжні інструкції, виписки	Перевірка руху коштів
Податкова звітність	Декларації, розрахунки	Контроль податкових зобов'язань
Системи електронних закупівель	Договори, акти	Оцінка законності витрат

Застосування електронного документообігу забезпечує низку переваг: підвищення достовірності інформації; зменшення часових витрат на обробку документів; можливість відстеження історії змін документа; автоматизацію

контрольних процедур. Ці переваги сприяють підвищенню якості експертних висновків та зниженню суб'єктивізму в оцінках. Незважаючи на позитивний ефект, використання ЕДО в економічній експертизі супроводжується низкою проблем (табл. 2).

Таблиця 2 - Проблеми застосування електронного документообігу в економічній експертизі

Група проблем	Сутність	Наслідки
Правові	Недостатня деталізація норм	Сумнів у доказовій силі
Технічні	Несумісність програм	Обмеження доступу
Організаційні	Низький рівень підготовки експертів	Помилки в аналізі
Інформаційні	Ризик втрати або спотворення даних	Зниження достовірності

Однією з ключових проблем є забезпечення інформаційної безпеки. Економічна експертиза часто має справу з конфіденційною інформацією, що потребує надійного захисту від несанкціонованого доступу, втручання або знищення. Відсутність уніфікованих методик аналізу електронних документів ускладнює роботу експертів. Необхідним є розроблення стандартів оцінки електронних доказів, процедур їх перевірки та зберігання [4, 5]. Для підвищення ефективності використання ЕДО в економічній експертизі доцільно: удосконалити нормативно-правову базу; запровадити спеціалізоване навчання експертів; розробити єдині методичні рекомендації; посилити заходи кібербезпеки.

Таким чином, електронний документообіг є невід'ємним елементом сучасної економічної експертизи. Його застосування підвищує оперативність, достовірність та аналітичну глибину експертних досліджень. Водночас існування правових, технічних та організаційних проблем потребує системного підходу до їх вирішення. Подальший розвиток електронного документообігу в економічній експертизі має ґрунтуватися на поєднанні цифрових технологій, удосконаленого законодавства та професійної підготовки експертів.

1. Воронко Р. М., Чабанюк О. М., Чік М. Ю. Воронко О. С., Особливості судово-бухгалтерської експертизи та окремі питання її нормативно-правового регулювання. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2022. № 67. С. 13–20. URL: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-67-02>
2. Куцик П. О., Чабанюк О. М. Економіко-математичне моделювання в управлінні витратами та собівартістю послуг. Бухгалтерський облік, контроль і аналіз: проблеми теорії та методології : монографія. К., 2013. С. 509-522.
3. Лобода Н, Чабанюк О, Кольба Р. Діджиталізація як функція облікової діяльності: коронакриза як контекст. 2021. InURL: <https://conf.ztu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/01/337.pdf> 2021.
4. Melnyk, S., Chabaniuk, O., Ravlinko, Z., Petrukha, N., & Bodnariuk, I. (2023). Formation of a security environment for personnel management of socioeconomic systems before and during the war: Legal aspect: Formación de un entorno de seguridad para la gestión del personal de los sistemas socioeconómicos antes y durante la guerra: Aspecto legal. Cuestiones Políticas, 41(78),

493-503. <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/40619>

5. Vladimir Panchenko, Svitlana Dombrovska Maksym Samchyk Nataliia Mykhailyk Odarka Chabaniuk 2022.Modern Management Technologies in the System of Ensuring the Security in the Context of Socio-Economic Development and the Digital Economy.IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, VOL.22 No.3, March 2022.http://ijcsns.org/07_book/html/202203/202203027.html.

